

**Sprawozdanie z interdyscyplinarnej konferencji naukowej
Literatura staropolska. Czytanie tekstów, historia i kultura
(Pobierowo, 19–21 października 2017 roku)**

W dniach 19–21 października 2017 w Pobierowie odbyła się interdyscyplinarna konferencja naukowa *Literatura staropolska. Czytanie tekstów, historia i kultura*. Organizatorami wydarzenia były redakcja czasopisma „Meluzyna. Dawna Literatura i Kultura” (Witold Wojtowicz – redaktor naczelny – oraz Maria Barłowska, Dariusz Dybek, Michał Kuran, Marzena Walińska) oraz Pracownia Badań nad Kulturą Religijną i Dawnym Piśmiennictwem (Andrzej Sulikowski, Witold Wojtowicz). Spotkanie badaczy poświęcone było prezentacji nowych odczytań oraz interpretacji kultury dawnej, a także dyskusji nad metodami stosowanymi przez dzisiejszych (i dawnych) „staropolan”. Przesłaniem konferencji było stworzenie pola dialogu między różnymi pokoleniami badaczy.

Panel *Metodologia a interpretacja*, prowadzony przez Witolda Wojtowicza, został otwarty referatem Pawła Bohuszewicza (UMK) *Hermeneutyka wobec innych modeli interpretacji tekstu staropolskiego. Studium przypadków*; autor zestawiał trzy różne interpretacje *Żywotu człowieka poczciwego*, nazwane odpowiednio: „filologiczną” – autorstwa Anny Kochan („*Żwierciadło*” Mikojała Reja. *Studium o utworze* – KOCHAN, 2003), „strukturalistyczną” – Hanny Dziechcińskiej (*Szlachcic idealny w „Żywocie człowieka poczciwego”*, czyli narracja perswazyjna – DZIECHCIŃSKA, 1969, s. 45–64) oraz „hermeneutyczną” – Antoniego Czyży (Świat: znak i dom. O „*Żywocie człowieka poczciwego*” Reja – CZYŻ, 1991, s. 41–45). Badacz zasygnalizował, że powszechnie stosowane metodologie tracą kontakt z materiałem „empirycznym”, stają się niewydolne jako narzędzie. Podczas dyskusji po wystąpieniu podjęto problem możliwości istnienia takiej płaszczyzny interpretacji, która wspólna by była przedstawicielom różnych metodologii badawczych. Referent uzupełnił swoją wypowiedź, dodając, iż w jego opinii możliwe jest (w ograniczonym zakresie) zrekonstruowanie horyzontu poznawczego autora analizowanego tekstu i w ten sposób w jakimś stopniu dotarcie do przeszłości.

Wystąpienie Michała Kurana (UŁ) *Stare a nowe (od)czytania dzieła literackiego – o przemianach w metodologii badań nad literaturą staropolską na przestrzeni ostatnich dwustu lat – wiodące tendencje miało charakter skrótego przeglądu dawnych kompendiów bibliograficznych, syntez historycznoliterackich, podręczników, monografii,*

publikowanych wykładów akademickich, jak też wybranych studiów i wypowiedzi poświęconych metodologii badań. Prelegent przedstawił główne postulaty dawnych poetyk normatywnych, wspomniał również o pracach ukazujących twórczość literatów staropolskich „na tle współczesnym”. Opowiedział się za otwartością na nowe i stare tendencje, która przejawiałaby się w przyjęciu stanowiska eklektyzmu metodologicznego.

Na temat dzieł syntetycznych wypowiedziała się także Marzena Walińska (UŚ). W swoim referacie *Tradycja mitologiczna w literaturze dawnej – wobec braku syntezy* nakreśliła problem niemożności stworzenia syntezy opisującej obecność mitologii w literaturze staropolskiej. Referentka ukazała przeszkody, które stoją na drodze do stworzenia takiego kompendium: trudności ze zdefiniowaniem terminu „mit”, nieistnienie „kanonicznych” wersji mitów, kłopot z wyborem odpowiedniej metodologii. Prelegentka opisała słabe strony metody funkcjonalnej (odniosła się między innymi do pracy Henryka Markiewicza *Literatura a mity* – MARKIEWICZ, 1987, s. 55–70), która – w praktyce naukowej Marzeny Walińskiej – okazała się niedoskonałym narzędziem badania obecności mitów. W dyskusji Michał Kuran zwrócił uwagę na niechęć współczesnych literaturoznawców do tworzenia syntez, stwierdził, że współczesne prace cechuje przyczynkowość i atomizacja. Głosem Krzysztofa Obremskiego było stwierdzenie, że w naukowej dyskusji powinno pojawić się rozróżnienie mitologii – wyodrębnienie „klasycznej” mitologii (grecko-rzymskiej) i innych mitologii (choćby rodzimej, słowiańskiej).

Kolejne wystąpienie: *Sarbiewski „narratologiczny”?* *Możliwości i ograniczenia pewnego typu interpretacji*, przedstawił Łukasz Lipiński (UMK), który próbował odpowiedzieć na pytanie o wartości poznawcze badań nad traktatem Macieja Kazimierza Sarbiewskiego *O poezji doskonałej*. Autor wskazał główne różnice między teorią dawną a współczesną (na poziomie koncepcji pojęciowych oraz na poziomie kontekstu historyczno-kulturowego) oraz ograniczenia obu teorii.

Referat Jarosława Bedyniaka (IBL PAN) *O kształtowaniu się w Polsce refleksji nad metodami krytyki tekstu, czyli Jana z Komorowa uwagi nad autentycznością źródeł* zamykał panel o metodologii i interpretacji. W swoim wystąpieniu prelegent opisał stosunek Jana z Komorowa do źródeł historycznych, jak na czasy przedkrytyczne – niezwykle nowatorski: dziejopis posługiwał się myśleniem krytycznym (na przykład zauważał błędy w relacjach poprzedników), zestawiał z sobą różne przekazy historyczne, ujawniał źródła cytacji. W dyskusji po referacie Andrzej Dąbrówka zwrócił uwagę, że podobne traktowanie przez kronikarzy świadectw przeszłości nie stanowiło w kulturze wyjątkowego *novum*, obecne było już w czasach wcześniejszych, czego przykładem mogłyby być uwagi Jana Długosza.

Drugi dzień konferencji (sekcję dotyczącą literatury i kultury średniowiecza prowadzoną przez Pawła Stępnia) otworzył referat Andrzeja Dąbrówki (IBL PAN) *Synteza „Średniowiecze. Korzenie” – z perspektywy 10 lat*, w którym autor przedstawił metodę naukową konstruktywistyczno-kognitywną zastosowaną w podręczniku (DĄBRÓWKA, 2005). W końcowej części wystąpienia badacz odniósł się pokrótce do nielicznych świadectw odbioru książki (głównie do recenzji Teresy Banasiowej-Korniak – BANAŚ-KORNIAK, 2011, s. 197–204).

Tematem z pogranicza filologii i historii zajął się Edward Ski-biński (UAM), który w referacie *Tekst na warsztacie historyka – czyli czego filologowie nie wiedzą o historii* przedstawił dwie rekonstrukcje historyczne dokonane przez filologów: Stefana Srebrnego (*Wstęp do Antyfony*) oraz Victora Klemperera (*LTI – notatnik filologa*). Badacz ukazał wady omawianych rekonstrukcji: zauważył brak krytycznego podejścia do źródeł oraz niesięganie do dokumentów z czasów współczesnych badanym problemom. Referent określił te ułomności mianem „podejścia filologicznego” (w odróżnieniu od „podejścia historycznego”).

Historyczne spojrzenie na kulturę staropolską zaprezentował również Adam Krawiec (UAM). Jego wystąpienie *Sarmaci i Popianie. Odczytywanie średniowiecznego piśmiennictwa geograficznego w okresie staropolskim* poświęcone było kwestii wyobrażeń geograficznych w literaturze nowożytnej w kontekście ich korzeni średniowiecznych. Referent omówił główne elementy o proveniencji średniowiecznej obecne w późniejszej literaturze, takie jak: ogólny obraz świata, struktura kosmosu czy system porządkowania przestrzeni, na podstawie dwóch równoległe funkcjonujących systemów terminologicznych (postantycznego oraz nowożytnego). Przedstawił także temat królestwa Popiana (księdza Jana) i wyobrażeń z tym królestwem związanych.

Do bardziej „literackich” tematów uczestnicy powrócili przy okazji następnego wystąpienia, zatytułowanego *Świat staropolski w „Panu Tadeuszu” Adama Mickiewicza*, w którym Andrzej Sulikowski (US) zastanawiał się nad rozumieniem terminów „staropolszczyzna” oraz „współczesność” w badaniach literackich. Następnie autor przeprowadził analizę elementów świata staropolskiego występujących w *Panu Tadeuszu* Adama Mickiewicza. Na marginesie rozważań pojawił się temat sztuki prozodycznej, niezwykle ważnej przy głośnej lekturze poematu (tu wskazana została chociażby wybitna kreacja aktorska Zbigniewa Zapasiewicza).

Porównaniem *Kroniki polskiej* Galla Anonima i *Królewskich synów* Józefa Ignacego Kraszewskiego pod kątem przedstawień konfliktu książąt piastowskich i obecności rytuałów zajęła się Marta Zawadzka (US) (*„Królewicz ni z pierza, ni z mięsa. Nic tam królewskiego*

nie ma, prócz buty”. Uzurpacja Zbigniewa i rola rytuałów w „Królewskich synach” Józefa Ignacego Kraszewskiego i „Kronice polskiej” Galla Anonima). Główną tezę referatu było stwierdzenie, iż w *Kronice* rytuały są aktami *performance*, regulującymi rzeczywistość polityczno-społeczną, natomiast w *Królewskich synach* służą do konstruowania osobowości postaci fabularnych i stanowią „mediewistyczną dekorację”.

Referat Olgi Pelech (UWr) został poświęcony *passusowi* z fikcyjnej mowy przeciwko Zbigniewowi z rozdziału 28. księgi drugiej *Kroniki polskiej* Wincentego Kadłubka („Lew [...] parzy się z wilczycą; z tego rodzi się wilkołak” – symbolika wilka w rozdziale II 28 „*Kroniki polskiej*” Wincentego Kadłubka). Autorka przeprowadziła interpretację pojawiającej się w tekście metafory zwierzęcej, podjęła się próby odpowiedzi na pytania o symboliczne znaczenie wilka w *Kronice*, a także o źródła i sensy wykorzystanej w kreacji postaci Zbigniewa symboliki. Podczas dyskusji po referacie Edward Skibiński zauważył, iż wilk w kulturze europejskiej ma również pozytywne konotacje (na przykład symbol władcy-wilka). Podkreślił też rolę schematów retorycznych w konstrukcjach charakterów bohaterów fikcyjnych mów.

W wystąpieniu zatytułowanym *Cechy przekazu ustnego w czeskich i polskich średniowiecznych pieśniach hagiograficznych* Dorota Vincúrková (US) analizowała wybrane średniowieczne pieśni hagiograficzne przez pryzmat występujących w nich elementów charakterystycznych dla twórczości oralnej. Autorka zwróciła uwagę na powtarzające się w tekstach epitety stałe, formuły oraz oralne „tematy”. Podkreśliła, iż „kompilacyjność” omawianych tekstów nie świadczy o nieoryginalnym charakterze utworów, a o ich funkcjonowaniu w ustnym obiegu kultury.

Następna sekcja konferencji – prowadzona przez Michała Kurana – poświęcona została twórczości Jana Kochanowskiego. Terminem „fraszka” zajął się Radosław Rusnak (UW) w referacie *Jeszcze w sprawie genezy terminu „fraszka”*. Podniesiona została zasadność diachronicznego ujęcia kwestii semantycznej specyfikacji leksemu „fraszka”, który w polszczyźnie najpierw oznaczał „drobiazg”, „rzecz niegodną uwagi”; dopiero od Kochanowskiego zaczęto odnosić termin do rodzimych epigramatów, a ostatecznie (w momencie pierwszej publikacji tomu *Fraszki*) do kategorii ściśle genologicznej. Prelegent zwrócił uwagę na fakt, iż to nie Kochanowski pierwszy użył omawianego terminu w druku; w nieco innym znaczeniu słowem „fraszka” operował wcześniej Stanisław Orzechowski – w *Rozmowie albo dyalogu około egzekucyjnej* (1563) oraz *Historji trojańskiej* (1563), gdzie wspomniany leksem dwa razy został użyty w znaczeniu ‘wymysł, plotka’.

Wstępna część referatu Krzysztofa Obremskiego (UMK) *Interpretacja i nadinterpretacja w badaniach literatury staropolskiej. Przypadek*

„Gadki” Jana Kochanowskiego wiązała się z odpowiedzią na pytanie o relację między analizą oraz interpretacją. Prelegent wskazywał, że to właśnie omawiana *Gadka* czarnoleskiego poety szczególnie dowodzi swoistego sprzężenia zwrotnego słuchania/czytania zagadki oraz jej rozwiązywania. Badacz zanegował w wystąpieniu pomysł Joanny Duskiej, która uznała, że „zwierzę o jednym oku” byłoby przenośną toaletą, zwaną również „koziółkiem” (DUSKA, 2015, s. 348–355), nie zgodził się również z sugestią Radosława Grześkowiaka, według którego była to wagina (GRZEŚKOWIAK, 2016, s. 111–141). Następnie pojawiła się „autorska” propozycja rozwiązania łamigłówki pozostawionej przez Kochanowskiego w *Gadce*: odpowiedzią byłaby „rzyć”, gdyż tylko ta „niewymowna część ciała” spełnia wszystkie kryteria zwerbalizowane analizowanym/interpretowanym epigramatem. Podczas dyskusji zebrani przyjęli za najbardziej prawdopodobne rozwiązanie zaproponowane przez Joannę Duską.

W wystąpieniu zatytułowanym *Architektura „Fraszek”, czyli co miał nam do powiedzenia Jan Kochanowski u kresu życia* Paweł Stepień (UW) próbował odpowiedzieć na pytanie, jaką wymowę nadał Kochanowski zbiorowi *Fraszek* (1584). Analiza stworzonych przez poetę ram kompozycyjnych zarówno poszczególnych ksiąg, jak i całego zbioru przekonuje, zdaniem badacza, że – niezależnie od czasu powstania utworów otwierających oraz zamykających całość i trzy części tomu – decyzja poety o usytuowaniu fraszek *O żywocie ludzkim* (I 3) oraz *O flisie* (III 86) kolejno na początku i na końcu zbioru może być odczytana jako zaprzeczenie wiary w ład świata, wartość cnoty, mądrości i sławy. Te podawane w wątpliwość wartości eksponowane są przez poetę we fraszkach tworzących wewnętrzne, czyli mniej istotne dla wymowy całości, ramy zbioru: *O żywocie ludzkim* (I 101), *Ku Muzom* (II 1), *Na most warszewski* (II 106–108), *Do gór i lasów* (III 1).

W ostatnim wystąpieniu poświęconym twórczości Kochanowskiego Piotr Kryśka (UW) przedstawił swoją interpretację *Trenu XIX albo Snu* (Czy „*Tren XIX albo Sen*” Jana Kochanowskiego rzeczywiście przynosi pocieszenie?). Referent podał w wątpliwość tezę o konsolacyjnym charakterze utworu i stwierdził, iż elementy niosące pocieszenie są oparte na powszechnych i banalnych prawdach oraz stanowią niewielką część trenu. Podkreślił też dydaktyczną rolę wypowiedzi matki, dowodził, iż monolog postaci z *Trenu XIX* nie przyniósł poecie pocieszenia. Przedstawiona interpretacja stała się przedmiotem ożywionej dyskusji. Witold Wojtowicz argumentował, iż utwór Kochanowskiego był konsolacją – kluczowa w całości cyklu pozostaje rola *Trenu XIX*, gdyż ten ukazywał egzystencję i szczęście Urszulki w pośmiertnym świecie. Cykl miałby być zarazem rozprawą ze stoicyzmem, z której czarnoleski poeta wyszedł już jako pełen pokory chrześcijanin. Badacze (Radosław Rusnak, Andrzej

Dąbrówka) zwrócili także uwagę na niejednoznaczność konstrukcję tekstu, w którym „pocieszające elementy” zawarte zostały w wypowiedzi przytoczonej (matki), nie wpływają zaś wprost z przemysłów poety.

W następnej sekcji przeniesiono uwagę zebranych na różne zagadnienia w obrębie literatury czasów późniejszych – XVII i XVIII wieku. W referacie *Elementy groteski w poezji Jana Andrzeja Morsztyna* Katarzyna Strużyńska (KUL) wskazała problemy pojawiające się przy próbach precyzyjnego dookreślenia znaczenia terminu „groteska”, a następnie omówiła poszczególne dzieła Morsztyna. Wywód prelegentki skoncentrowany był przede wszystkim na analizie strony formalnej badanych wierszy, ukazaniu zjawisk charakterystycznych dla omawianej kategorii estetycznej. Podczas panelu dyskusyjnego zastanawiano się, czy groteska otworzyć może nową perspektywę badawczą. Uczni zasugerowali, iż zasadniejsze przy interpretacji poezji Morsztyna mogą być: patrzenie przez kontekst tradycji literackiej oraz konceptyzm (Marzena Walińska) czy poprzez szerszą od groteski kategorię brzydoty (Witold Wojtowicz).

Problematyka podróży podjęta została w wystąpieniu Katarzyny Ossowskiej (UŁ) *Peregrynacja do Ziemi Świętej – rzecz o motywacji Jana Goryńskiego do odbycia pielgrzymki*. Na podstawie analizy biografii autora oraz szesnastowiecznego opisu jego peregrynacji referentka stwierdziła, że podróż Goryńskiego nie musiała mieć pobudek religijnych i choć zebrane materiały nie pozwoliły na dokładne zrekonstruowanie motywacji pielgrzymy do odwiedzenia Ziemi Świętej, wywołały nowe pytanie, dotyczące wpływu myśli reformacyjnej na światopogląd Goryńskiego.

Celem referatu Alicji Bielak (UW) *Medytujący – malarzem. O roli wzroku i wizerunku w twórczości medytacyjnej Marcina Hińczy* było ukazanie twórczości Marcina Hińczy (1592–1667) na tle podobnych emblematyczno-medytacyjnych projektów autorów (również jezuitów), takich jak Jan David (1543–1613), Jerónimo Nadal (1507–1580) i Antoine Sucquet (1574–1627). Szczególnej analizie poddano perswazyjne techniki wykorzystane w *Płesach Anjołów*. Za istotny kontekst w zakresie analizy technik oddziaływania na afekty posłużyła referentce VI księga *Institutio oratoria* Kwintyliana.

Wojciech Kordyzon (UW) w wystąpieniu *Chłop patrzy na „Odyseję”. Odczytanie dramatu Adama Paxillusa z perspektywy intermedium* skupił się na roli wspomnianego fragmentu utworu *Tragedyja o Ulisiesie* (1603) Adama Paxillusa. Prelegent zauważył, że dramat stanowił zapewne część akcji agitacyjnej, której celem było uzupełnienie szeregów armii polsko-litewskiej w czasie konfliktu ze Szwecją. Dostrzegł również dwoistość w sposobie ukazywania w utworze chłopskiego bohatera: z jednej strony wyzyskuje się komizm postaci

chłopskich, niejako wpisany w poetykę intermedialną, z drugiej upomina się o dowartościowanie chłopów jako grupy społecznej.

Wystąpienie Olgi Szadkowskiej (UW) dotyczyło związków między dramatem Aleksandra Chodkiewicza *Wirginia* a włoskim pierwowzorem tego tekstu, czyli tragedią Vittorio Alfieriego (*Hrabia z Młynowa i hrabia z Asti. Wokół odczytania „Wirginii”, pozornie zapomnianego dramatu Aleksandra Chodkiewicza*). Badaczka podkreśliła wpływ włoskiego twórcy na rozwój polskiego dramatu na początku XIX stulecia, a także zaproponowała wprowadzenie pojęcia „alfieryzm” dla zjawisk w polskiej kulturze dramatycznej XIX wieku (w pojęciu tym zawierają się tendencje charakterystyczne dla ówczesnej tragedii polskiej naznaczonej piętnem polityki i stanowiącej artystyczny wyraz postawy zaangażowanej w odrodzenie państwa i narodu).

Obrady w dniu trzecim konferencji – panel poświęcony edycjom i odczytaniom literatury staropolskiej – prowadził Krzysztof Obremski. Rozpoczęły się referatem *Kondycja edytorstwa literatury staropolskiej* Radosława Grześkowiaka (UG), przybliżającym problemy związane z edytorstwem tekstów dawnych. „Ubocznym skutkiem” publikacji *Zasad wydawania tekstów staropolskich. Projekt* (GÓRSKI, 1955) była – jak zauważył prelegent – fałszywa waloryzacja sposobów odwzorowania dawnego tekstu, która do dziś pokutuje w praktyce edytorskiej: najwyżej ceniona jest fototypia, nieco niżej transliteracja, najniżej zaś transkrypcja. W wystąpieniu poruszono temat wznowienia serii Biblioteka Pisarzy Polskich. Zaprojektowany na potrzeby tej serii model edytorski zakłada wydanie niekrytyczne, co wobec dominujących dziś tendencji wydaje się rozwiązaniem mocno anachronicznym. Przedmiotem edycji jest tu nie dzieło dawnego autora, a produkt dawnego drukarza, co ma swoje daleko idące konsekwencje. Również model krytycznych wydań tomów Biblioteki Pisarzy Staropolskich jest niejednorodny, brak ustalonych zasad jest zaś ogólnym problemem dotyczącym edytorstwa tekstów dawnych. W odpowiedzi na tezy referatu Andrzej Dąbrówka zgłosił postulat stworzenia zespołu, którego zadaniem byłoby ujednoczenie zasad edycji tekstów dawnych.

Kolejny prelegent, Witold Wojtowicz (US), nawiązując w swym wystąpieniu *Nowe wydania – stare podręczniki. Kilka uwag o akademickim Sępie* do obecności myśli Boecjusza (*O pocieszeniu, jakie daje filozofia*) w poezji Mikołaja Sępa-Szarzyńskiego, wskazał na wykorzystanie Modelu (Clive S. Lewis) w jego twórczości, konsekwentnie pomijanego w syntezie Czesława Hernasa (*Barok*), wcześniej zaś w książce Jana Błońskiego (*Mikołaj Sęp Szarzyński a początki polskiego baroku*). Nieobecność ta, jak podkreślił badacz, prowadzi do mylących interpretacji, zwłaszcza w kontekście teologicznego wymiaru tej poezji. Referat rozpoczął dyskusję o aktualności akademickich podręczników wykorzystywanych podczas uniwersyteckich zajęć

z historii literatury polskiej. Rozmówcy zauważyli brak nowego opracowania epoki baroku, pracy uwzględniającej tezy i wątki pomijane w publikacjach wcześniejszych autorów.

Indeksami nazwisk i objaśnieniami osobowymi w edycjach tekstów dawnych zajął się Marcin Piątek (UP) w swoim wystąpieniu *Między brakiem teorii a praktyką – indeksy nazwisk i objaśnienia osobowe w edycjach tekstów dawnych (na przykładzie epiki wierszowanej)*. Referent zwrócił uwagę na problemy pojawiające się przy tworzeniu indeksów, takie jak: identyfikacja postaci, zniekształcony zapis nazwisk (przy objaśnieniach osobowych), rozbieżności w zapisie nazwisk czy imion postaci w tekście literackim i komentarzach, selekcja materiału, struktura haseł i odsyłaczy. W wystąpieniu pojawiło się także pytanie o rolę objaśnień osobowych w lekturze tekstu.

Ostatni referat konferencji – Aleksandry Goszczyńskiej (UŁ) „*Rozmowa z Turczyńcem o wierze krześcijańskiej*” Bartłomieja Georgiewicza – *pożytki z nowej edycji XVI-wiecznego turcicum*) również dotyczył kwestii edytorskich. Autorka zwróciła uwagę na wpływ, jaki dzieło Georgiewicza miało na szesnastowieczną europejską literaturę antyturską i stwierdziła, że dzięki edycji krytycznej nie tylko tekst ważny dla ówczesnej kultury stałoby się znany szerszemu gronu czytelników, lecz także łatwiejsze stałoby się zauważanie zależności występujących w późniejszych tekstach antyturskich. W dyskusji wyrażono wątpliwości co do szans na stworzenie edycji krytycznej, polski tekst *Rozmowy z Turczyńcem* dostępny jest bowiem tylko w jednej wersji, co klasyfikuje przyszłą publikację raczej do kategorii przekazu niż edycji krytycznej (Radosław Grześkowiak, Andrzej Dąbrówka).

Głównym celem konferencji było stworzenie miejsca dla naukowego dyskursu obejmującego głosy kilku pokoleń. Wzięli w niej udział zarówno młodzi „staropolanie”, czyli studenci oraz doktoranci, jak i literaturoznawcy ze znacznym dorobkiem naukowym; wydaje się, że to pierwsze spotkanie ma szansę zapoczątkować dalsze. Autorzy zaproszeni zostali do składania tekstów w periodyku „*Folia Litteraria Polonica*” i kolejnych numerach czasopisma „*Meluzyna. Dawna Literatura i Kultura*”. Publikacje te zapewne ujawnią efekty pracy indywidualnej oraz inspiracji zaczerpniętych z dyskusji wokół wystąpień.

Bibliografia

- BANAŚ-KORNIAK Teresa, 2011: [rec. A. Dąbrówka: *Średniowiecze. Korzenie*. Warszawa 2005]. „Terminus”, z. 1.
- CZYŻ Antoni, 1991: *Świat: znak i dom. O „Żywocie człowieka poczciwego” Reja*. „Ogród”, nr 2.
- DĄBRÓWKA Andrzej, 2005: *Średniowiecze. Korzenie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- DUSKA Joanna, 2015: *Tajemnicza „Gadka” z ksiąg III „Fraszek” Jana Kochanowskiego. Rozwiązanie zagadki*. W: *Wiązanie sobótkowe. Studia o Janie Kochanowskim*. Red. Estera LASOCIŃSKA, Wiesław PAWLAK. Warszawa: Instytut Badań Literackich PAN–Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria”.
- DZIECHCIŃSKA Hanna, 1969: *Szlachcic idealny w „Żywocie człowieka poczciwego”, czyli narracja perswazyjna*. „Pamiętnik Literacki”.
- GÓRSKI Konrad, 1955: *Zasady wydawania tekstów staropolskich. Projekt*. Wrocław: Zakład im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- GRZEŚKOWIAK Radosław, 2016: *O dupie Maryni. Rozwiązanie „Gadki” Jana Kochanowskiego*. „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”.
- KOCHAN Anna, 2003: *„Żwierciadło” Mikołaja Reja. Studium o utworze*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- MARKIEWICZ Henryk, 1987: *Literatura a mity*. „Twórczość” 1987, nr 10.

Dorota Vincůrková, Marta Zawada-Zawadzka